

SEBUTAN BAHASA MELAYU OLEH PENUTUR CINA (*CHINMALAY*) BERDASARKAN LATAR BELAKANG PERSEKOLAHAN

*[Chinese Speakers' Pronunciation of Malay (ChinMalay) Based
on School Background]*

Lim Hui Woan

lim@ukm.edu.my

Lim Su Hui

limsuhui87@yahoo.co.uk

Program Sains Pertuturan,
Fakulti Sains Kesihatan,
Universiti Kebangsaan Malaysia, Jalan Raja Muda Abdul Aziz,
50300 Kuala Lumpur, Malaysia.

Abstrak

Kajian empirikal tentang fonologi Melayu yang digunakan oleh penutur Cina (*ChinMalay*) amatlah terhad. Faktor penyumbanganya, seperti input bahasa pengantar sekolah kurang ditinjau. Kajian keratan rentas ini bertujuan untuk meninjau penghasilan konsonan dan vokal bahasa Melayu oleh 90 penutur dewasa berketurunan Cina. Kajian ini bertujuan untuk membandingkan penghasilan sebutan subjek yang berlatarbelakangkan pendidikan di sekolah rendah (Sekolah Kebangsaan dan Sekolah Jenis Kebangsaan Cina), sekolah menengah (Sekolah Menengah Kebangsaan dan Sekolah Tinggi Persendirian Cina) yakni tiga jenis pendedahan bahasa pengantar: 1. Melayu-Melayu. 2. Mandarin-Melayu. 3. Mandarin-Mandarin. Kesemua subjek diuji dengan ujian fonologi Melayu (penamaan gambar) yang dibentukkan. Analisis kualitatif menunjukkan kesalahan seperti deviasi -ŋ & -r; aspirasi plosif-p dan afrikat-tʃ; pengguguran konsonan akhir -h & -l. Analisis statistik menunjukkan terdapatnya

perbezaan signifikan hanya pada penghasilan konsonan awal-tʃ dan konsonan akhir-h dan -l, yang menampakkan kumpulan Melayu-Melayu mencapai skor yang lebih tinggi daripada dua kumpulan lain. Pengaruh bahasa Mandarin dan Inggeris, serta gaya sebutan menyumbang kepada fonologi ChinMalay.

Kata kunci: penutur Cina, fonologi *ChinMalay*, sebutan konsonan, sebutan vokal, bahasa pengantar sekolah, input bahasa, gaya sebutan, ujian fonologi Melayu

Abstract

Empirical studies of Malay phonology as used by Chinese speakers (ChinMalay) are scarce. Contributing factors, such as the medium of instruction used in schools, are under-explored. The present cross-sectional study aims to investigate the consonant and vowel production of Malay by 90 adult Chinese speakers. Specifically, it aims to compare the pronunciation of subjects who had attended primary schools (Sekolah Kebangsaan/Sekolah Jenis Kebangsaan Cina) followed by secondary schools (Sekolah Menengah Kebangsaan/Sekolah Tinggi Persendirian Cina). These subjects have been exposed to three types of medium of instruction respectively: 1. Malay-Malay. 2. Mandarin-Malay. 3. Mandarin-Mandarin. All subjects were tested using the Malay phonological test (picture-naming) devised for this study. Qualitative analysis reveals the following errors: deviation of -ŋ & -r; aspiration of plosives -p & affricate-tʃ and final consonant deletion -h & -l. Statistical analysis shows significant differences only for initial -tʃ and final -h & -l where the Malay-Malay group achieved higher scores than the other two groups. Influences from Mandarin and English, and speaking style both contributed to ChinMalay phonology.

Keywords: Chinese speakers, Chinese Malay (ChinMalay) phonology, consonant production, vowel production, speech production in Malay, school language medium, language input, speaking style, Malay phonology test

PENDAHULUAN

Penghasilan sebutan bahasa Melayu (fonologi) oleh penutur Cina di Malaysia berbeza dengan penutur Melayu akibat pengaruh bahasa ibunda seperti bahasa Mandarin, dialek Cina dan bahasa Inggeris (Lim, Wells &

Howard, 2015). Namun, tanggapan ini umumnya hanyalah berlandaskan perhatian subjektif. Oleh itu, setakat ini kebanyakan huraian tentang ciri-ciri fonologi Melayu oleh penutur Cina adalah huraian deskriptif (Abdul Aziz, 1988). Kajian empirikal yang menyeluruh dan lanjutan tentang penghasilan sebutan konsonan dan vokal Melayu oleh penutur Cina masih belum diterokai. Walaupun terdapat beberapa kajian tentang analisis kesalahan bahasa Melayu dalam kalangan pelajar Cina di sekolah rendah dan sekolah menengah, namun penelitian ini lebih tertumpu pada penguasaan dan daya komunikasi dalam bahasa Melayu (Ang, 1992; Halimah & Noor Aina, 2002; Norizan, 1995). Malah, kajian ini terdiri daripada projek tesis berskala kecil yang menggunakan bilangan subjek yang kecil.

Lim (2010) telah melaksanakan kajian empirikal perintis terhadap ciri-ciri fonologi Melayu yang diperlihatkan pada penutur kaum Cina di Malaysia. Beliau dapat mengesan pengaruh dialek Cina, bahasa Inggeris dan bahasa Mandarin yang ketara dalam penghasilan sebutan bahasa Melayu khususnya dari segi konsonan oleh subjek. Variasi fonologi Melayu yang digunakan oleh penutur Cina ini dinamakan sebagai ChinMalay (Chinese Malay) (Lim, Wells & Howard, 2015) (lihat bawah). Kajian ini merupakan lanjutan terhadap kajian perintis berskala kecil Lim (2010) yang menggunakan bilangan subjek yang lebih besar, iaitu sebanyak 90 orang penutur dewasa Cina dan analisis statistik. Faktor pengaruh utama seperti pendedahan kepada pelbagai bahasa yang berkait rapat dengan pendedahan bahasa pengantar pada zaman persekolahan, misalnya bahasa Melayu di Sekolah Kebangsaan Melayu atau bahasa Mandarin di Sekolah Jenis Kebangsaan Cina ditinjau.

Kajian ini bertujuan untuk menghuraikan secara lanjut ciri-ciri ketara fonologi ChinMalay misalnya, sebutan betul dan salah (varian) bagi bunyi konsonan /r/ → [r, ɹ, l]. Kajian ini juga membandingkan sebutan ChinMalay oleh penutur dewasa Cina yang menerima pendidikan sekolah rendah di Sekolah Kebangsaan Melayu (SMK) atau Sekolah Jenis Kebangsaan Cina (SJKC) dan kemudian sekolah menengah di Sekolah Menengah Kebangsaan Melayu (SMKB) atau Sekolah Tinggi Persendirian Cina (STPC). Hasil dapatan kajian ini dapat dimanfaatkan para guru bahasa, ahli linguistik, siswa dan ilmuwan dari segi pedagogi, penyelidikan dan komunikasi dengan penutur Cina. Hasil dapatan kajian ini juga dapat digunakan sebagai garis dasar dalam penilaian kemahiran fonologi Melayu kanak-kanak Cina oleh ahli terapi pertuturan-bahasa yang sangat diperlukan di rantau ini.

TINJAUAN KAJIAN LEPAS

Dalam bahagian ini, huraian tentang sosiolinguistik di Malaysia yang berlandaskan Lim, Wells & Howard (2015) terutamanya pendedahan kepada bahasa pengantar yang berbeza di sekolah akan diberikan perhatian. Kajian lepas tentang fonologi Melayu oleh penutur Cina serta faktor pengaruh multilingualisme turut akan dihuraikan.

Tinjauan kajian lepas menunjukkan bahawa antara faktor lain, input bahasa (fonologi), bahasa dominan yang berkaitan rapat dengan input bahasa, model input bahasa (kualiti input) dan pengaruh antara bahasa kesemuanya memainkan peranan yang penting dalam perkembangan bahasa (fonologi) seorang kanak-kanak dwibahasa atau pelbagai bahasa (De Houwer, 2009; Yang & Zhu, 2010).

Malaysia merupakan sebuah negara yang terdiri daripada pelbagai bangsa dan bahasa yang terutamanya terdiri daripada tiga etnik utama (Melayu, Cina dan India) dan empat bahasa utama (Malay, Inggeris, Mandarin dan Tamil). Bahasa Melayu merupakan bahasa kebangsaan. Bahasa Inggeris merupakan bahasa kedua yang diwajibkan di semua sekolah dan digunakan secara meluas di universiti dan media massa. Bahasa Inggeris juga digunakan sebagai *lingua franca* antara bangsa yang berlainan. Bahasa Mandarin dan Tamil pula merupakan bahasa rasmi representatif bagi golongan Cina dan India. Pelajar di Sekolah Kebangsaan Melayu terdedah kepada dwibahasa, iaitu Melayu-Inggeris, manakala pelajar di sekolah jenis kebangsaan vernakular pula terdedah kepada tiga bahasa, iaitu Melayu-Inggeris-Mandarin/Tamil. Di Malaysia, tahap pendedahan kepada keempat-empat bahasa utama lazimnya bergantung pada etnik masing-masing. Contohnya, pada masa ini, kebanyakan kaum Cina menggunakan bahasa Mandarin (dan dialek Cina) dan Inggeris di rumah tetapi bahasa Melayu di sekolah dan komuniti apabila berkomunikasi dengan kaum Melayu dan India.

Di Malaysia, ibu bapa bebas memilih jenis persekolahan untuk anak-anak mereka. Kebanyakan (majoriti) pelajar Cina menghadiri sama ada Sekolah Jenis Kebangsaan Cina (SJKC) atau Sekolah Kebangsaan (SK) pada zaman sekolah rendah. Sekolah Jenis Kebangsaan Cina (SJKC) menggunakan bahasa Mandarin sebagai bahasa pengantar untuk semua mata pelajaran (misalnya Sejarah, Moral, Muzik) melainkan mata pelajaran Bahasa Inggeris dan Bahasa Melayu. Kebanyakan murid yang belajar di Sekolah Jenis Kebangsaan Cina (SJKC) terdiri daripada pelajar Cina. Sekolah Kebangsaan (SK) pula menggunakan bahasa Melayu sebagai

bahasa pengantar untuk semua mata pelajaran melainkan mata pelajaran Bahasa Inggeris. Kebanyakan murid di Sekolah Kebangsaan terdiri daripada pelajar Melayu. Murid Cina yang menghadiri Sekolah Jenis Kebangsaan Cina (SJKC) tersebut lazimnya meneruskan persekolahan mereka sama ada di Sekolah Menengah Kebangsaan (SMK) yang menggunakan bahasa Melayu sebagai bahasa pengantar atau Sekolah Tinggi Persendirian Cina (STPC) yang menggunakan bahasa Mandarin sebagai bahasa pengantar. Kebanyakan pelajar Cina yang menghadiri Sekolah Kebangsaan (SK) pula meneruskan persekolahan mereka di Sekolah Menengah Kebangsaan (SMK). Walau bagaimanapun, terdapat pelajar Cina (minoriti) yang menghadiri sekolah swasta dan sekolah antarabangsa pada peringkat sekolah rendah dan sekolah menengah. Sekolah ini lebih menekankan penggunaan bahasa Inggeris. Oleh sebab waktu persekolahan memakan masa jaga seorang kanak-kanak atau remaja agak panjang, iaitu kira-kira 6-8 jam sehari, ciri-ciri pendedahan kepada bahasa pengantar di sekolah wajar diambil kira dalam kajian linguistik. Tambahan pula, seperti yang telah dihuraiakan di atas, kebanyakan penutur Cina tidak menggunakan bahasa Melayu di rumah, maka wajar pendedahan kepada bahasa pengantar di sekolah dipertimbangkan dalam kajian linguistik yang melibatkan subjek kaum Cina.

Huraian sistem persekolahan bagi kaum Cina di atas menunjukkan bahawa pendedahan kepada sistem pendidikan berpotensi mempengaruhi penghasilan sebutan bahasa Melayu akibat perbezaan kuantiti dan kualiti input bahasa (fonologi) yang diterima. Kuantiti pendedahan input Melayu jauh lebih banyak bagi pelajar yang belajar di sekolah berbahasa pengantar Melayu (sekolah rendah dan menengah) berbanding dengan mereka yang belajar di sekolah berbahasa pengantar Mandarin (sekolah rendah dan/atau menengah). Malah kualiti pendedahan input (model input) bagi golongan ini berkemungkinan lebih baik berbanding dengan mereka yang belajar di sekolah berbahasa pengantar Mandarin memandangkan kebanyakan guru di sekolah Melayu terdiri daripada guru Melayu yang merupakan penutur asli Melayu. Justeru, bagi golongan yang belajar di sekolah Melayu, penghasilan sebutan bahasa Melayu mereka mungkin lebih tepat berbanding dengan golongan yang belajar di sekolah berbahasa pengantar Mandarin.

Lim (2010) meninjau perkembangan fonologi Mandarin-Inggeris-Melayu dalam kalangan kanak-kanak Cina pelbagai bahasa prasekolah. Beliau telah membentuk satu ujian fonologi dalam ketiga-tiga bahasa

yang mencakupi kesemua bunyi konsonan dan vokal. Beliau juga telah melaksanakan satu subkajian empirikal terhadap dua orang guru tadika dengan menggunakan ujian fonologi tersebut. Subkajian Lim bertujuan untuk memperoleh cara sebutan Mandarin-Inggeris-Melayu guru tadika yang akan dijadikan garis dasar untuk menilai kemahiran fonologi subjek kanak-kanak dalam kajian utama. Tinjauan kosa ilmu yakni huraian tentang ciri-ciri variasi bahasa (fonologi) tempatan seperti *Malaysian English* (Baskaran, 2006), *Malaysian Mandarin* (Yao, 1999; Yew, 1999) turut dijadikan garis dasar bagi pemarkahan ujian fonologi subjek kanak-kanak. Lim (2010) mencadangkan kajian susulan terhadap subkajian fonologi untuk penutur dewasa Cina memandangkan bilangan subjek yang kecil dan ujian fonologi yang ringkas.

Dengan menggunakan pendekatan kajian keratan rentas, kajian ini akan membandingkan sebutan ChinMalay oleh 90 orang penutur dewasa Cina yang telah menerima pendidikan sekolah rendah di Sekolah Kebangsaan (SK) atau Sekolah Jenis Kebangsaan Cina (SJKC); dan sekolah menengah di Sekolah Menengah Kebangsaan (SMK) atau Sekolah Tinggi Persendirian Cina (STPC). Persoalan kajian ini ialah: (1) Apakah penghasilan sebutan konsonan dan vokal Melayu oleh penutur Cina? (2) Adakah penghasilan sebutan konsonan dan vokal bahasa Melayu oleh penutur Cina yang berasal daripada tiga sistem persekolahan, iaitu pendidikan yang berbeza di sekolah rendah dan sekolah menengah yang menggunakan bahasa pengantar Melayu dan Mandarin yang menampakkan perbezaan yang signifikan:

- (a) Menghadiri sekolah berbahasa pengantar Melayu pada peringkat sekolah rendah dan sekolah menengah (Melayu-Melayu).
- (b) Menghadiri sekolah berbahasa pengantar Mandarin pada peringkat sekolah rendah tetapi sekolah berbahasa pengantar Melayu pada peringkat sekolah menengah (Mandarin-Melayu).
- (c) Menghadiri sekolah berbahasa pengantar Mandarin pada peringkat sekolah rendah dan sekolah menengah (Mandarin-Mandarin).

KAEDAH KAJIAN

Pendekatan Kajian dan Tempat Kajian

Kajian ini merupakan kajian keratan rentas yang memberikan fokus utama terhadap ciri-ciri fonologi Melayu dalam kalangan penutur Cina; dan satu

kajian perintis untuk mengenal pasti kesesuaian bahan ujian yang akan digunakan dalam kajian utama. Borang keizinan untuk menjalankan kajian telah diberikan kepada subjek kajian dan dipungut semula sebelum tarikh pelaksanaan ujian fonologi Melayu.

Pengumpulan data dilaksanakan di rumah atau di pejabat subjek yang bertaburan di sekitar ibu kota Kuala Lumpur dan daerah Lembah Kelang. Penulis kedua merupakan seorang pelajar Cina Tahun 4 dalam Program Sains Pertuturan, Universiti Kebangsaan Malaysia yang mempunyai penguasaan bahasa Melayu yang baik. Beliau telah menjalani latihan transkripsi fonetik (IPA). Beliau juga telah menjalani latihan praktikal pelaksanaan ujian fonologi bagi kedua-dua populasi dewasa dan kanak-kanak di klinik terapi pertuturan-bahasa. Kesemua data ujian yang dikumpulkan oleh penulis kedua telah dirakamkan dengan alat perakam audio. Kesemua pita rakaman audio bersama-sama dengan borang skor dan borang analisis ujian fonologi Melayu yang telah lengkap diisi oleh penulis kedua disemak semula oleh penulis pertama. Penulis pertama merupakan seorang pensyarah kanan/ahli terapi pertuturan-bahasa Cina yang fasih dalam bahasa Melayu dan berpengalaman dalam bidang fonologi klinikal. Untuk mengelakkan sebarang prasangka transkripsi fonetik dan pemarkahan ujian oleh seorang penguji sahaja (penulis kedua), seorang lagi ahli terapi pertuturan-bahasa Cina yang mahir dalam bahasa Melayu dan transkripsi IPA telah dilantik sebagai penguji kedua. Beliau diminta untuk memberikan markah terhadap ujian fonologi berpandukan rakaman data audio yang diberikan. Tahap persamaan atau persetujuan antara kedua-dua penguji pertama (penulis kedua) dan penguji kedua (ahli terapi pertuturan-bahasa) adalah tinggi (97%) (rujuk juga bahagian Prosedur Pemarkahan Ujian dan Transkripsi Fonetik).

Subjek Kajian

Subjek kajian dipilih berdasarkan kriteria berikut:

- (1) Berumur antara 20 tahun-40 tahun.
- (2) Kaum Cina warganegara Malaysia.
- (3) Mempunyai kedua-dua orang ibu bapa yang juga merupakan kaum Cina warganegara Malaysia.
- (4) Tidak mempunyai sebarang masalah fizikal, mental atau kecelaruan sindrom.

Jadual 1 Bilangan subjek kajian berdasarkan pendedahan bahasa pengantar di sekolah rendah dan sekolah menengah.

Sekolah Rendah	Sekolah Menengah	Bahasa Pengantar	Jumlah
SK	SMK	Melayu-Melayu	30
SJKC	SMK	Mandarin-Melayu	30
SJKC	STPC	Mandarin-Mandarin	30
Jumlah Keseluruhan			90

- (5) Tidak mempunyai sebarang masalah pertuturan-bahasa dan pendengaran.
- (6) Mempunyai taraf pendidikan tertinggi sekurang-kurangnya pada tahap sekolah menengah.
- (7) Fasih berbahasa Melayu.

Subjek kajian yang telah memenuhi kriteria di atas dipilih secara rawak dan dibahagikan kepada tiga kumpulan mengikut pendedahan kepada tiga jenis sistem pendidikan (bahasa pengantar) dengan urutan sekolah rendah-sekolah menengah seperti Jadual 1.

Bahan Ujian

Satu ujian fonologi Melayu yang sesuai untuk penggunaan penutur dewasa Cina telah dibentuk dan digunakan dalam kajian ini (rujuk Lampiran 1). Ujian ini merupakan ujian penamaan kata tunggal berdasarkan gambar berwarna yang dipaparkan (rujuk Lampiran 2). Contohnya, bunyi sasaran konsonan /r, t/ dan bunyi sasaran vokal /o, i/ diuji dalam kata sasaran /roti/ menerusi penamaan gambar objek makanan /roti/. Semua gambar objek bersaiz 7 inci x 5 inci (rujuk Lampiran 2). Ujian fonologi Melayu ini telah diubah suai daripada ujian fonologi Melayu untuk kanak-kanak Cina prasekolah berumur 2;06-4;05 tahun (Lim, 2010). Pengubahsuaian dilaksanakan memandangkan ujian Lim adalah ringkas, iaitu terdiri daripada 28 patah perkataan tunggal sahaja akibat kekangan dari segi penguasaan kata yang terhad dan tempoh daya tumpuan yang terbatas dalam kalangan kanak-kanak prasekolah Cina. Oleh sebab respons sebutan pertuturan yang spontan digalakkan dalam ujian ini, kata sasaran telah dipilih berdasarkan ciri-ciri seperti yang berikut: (1) Kekerapan

penggunaan perkataan yang tinggi dalam kehidupan seharian. (2) Sesuai dari segi faktor budaya dan geografi. (3) Kapanjangan perkataan yang berbeza-beza, iaitu perkataan dua suku kata, perkataan tiga suku kata dan perkataan empat suku kata telah digunakan.

Ujian fonologi Melayu yang digunakan dalam kajian ini mencakupi semua bunyi konsonan dan vokal dalam sistem fonologi Melayu (Yunus, 1980). Sejauh mungkin, kesemua 19 konsonan asli Melayu diuji sekurang-kurangnya sekali pada ketiga-tiga kedudukan awal, tengah dan akhir perkataan (rujuk Lampiran 3a). Contoh pertama, konsonan /s/ diuji pada ketiga-tiga kedudukan, iaitu awal, tengah dan akhir perkataan /susu, pisau, kerusi, nenas/ (rujuk Lampiran 1). Contoh kedua, konsonan /ʔ/ hanya diuji pada kedudukan akhir perkataan /nyamuk/ memandangkan konsonan ini tidak wujud pada kedudukan awal dan tengah perkataan (rujuk Lampiran 3a). Untuk bunyi vokal pula, sebanyak 16 vokal Melayu telah diuji pada kedudukan perkataan yang berbeza. Kesemua vokal yang disasarkan meliputi enam monoftong /i, u, e, ə, o, a/, dua diftong /ai, au/ dan lapan urutan vokal /ia, iə, io, au, ae, ua, ue, uə/ (rujuk Lampiran 3b).

Kajian Perintis

Satu kajian perintis dijalankan untuk menjamin kesesuaian gambar dan kata sasaran yang diusulkan (rujuk bahagian Bahan Ujian di atas). Sebanyak 10% (9 orang subjek) daripada keseluruhan projek (90 orang subjek) telah digunakan dalam kajian perintis ini, iaitu sebanyak tiga orang subjek bagi setiap satu kumpulan: (1) Melayu-Melayu; (2) Mandarin-Melayu; dan (3) Mandarin-Mandarin (rujuk Jadual 1). Pada asalnya, sebanyak 50 patah kata sasaran telah dicadangkan. Walau bagaimanapun, oleh sebab terdapat enam kata sasaran yang tidak menerima respons spontan dalam bahasa Melayu daripada subjek, maka perkataan ini telah digugurkan daripada ujian asal. Contoh perkataan yang telah digugurkan ialah: permaidani, cendawan. Subjek menamakan perkataan ini dalam bahasa Inggeris. Contohnya, permaidani → *carpet*. Pada akhirnya, hanya sejumlah 44 perkataan tunggal telah diguna pakai dalam ujian fonologi Melayu untuk kajian utama.

Prosedur Ujian

Dengan menggunakan ujian fonologi Melayu tersebut di atas, kesemua 90 orang subjek kajian diuji secara individu oleh penulis kedua (rujuk

bahagian Pendekatan kajian dan Tempat kajian di atas) di sebuah bilik di dalam rumah (tanpa gangguan) atau di pejabat tempat, kerja subjek masing-masing. Ujian fonologi Melayu mengambil masa sebanyak kira-kira 15 minit. Sesi ujian terhadap 90 orang subjek semuanya dirakamkan dengan menggunakan alat perakam audio yang bermutu tinggi. Perakaman data ujian ini bertujuan untuk menyemak semula transkripsi fonetik IPA dan pemarkahan ujian bagi menjamin kejituan transkripsi fonetik dan pemarkahan ujian fonologi (rujuk bahagian Prosedur Pemarkahan Ujian di bawah).

Sebelum ujian bermula, penguji mengadakan perbualan ringkas dengan subjek, contohnya, bertanya tentang pekerjaan subjek dengan tujuan untuk menjalinkan hubungan mesra dengan subjek dan membina suasana yang selesa untuk subjek. Seterusnya, penguji memberikan arahan yang jelas tentang ujian penamaan gambar fonologi. Subjek diminta untuk menamakan gambar yang ditunjukkan satu per satu dengan sebutan lazim dalam bahasa Melayu.

Respons spontan digalakkan ketika penamaan gambar fonologi ditunjukkan. Secara umumnya, subjek tidak mempunyai masalah menamakan gambar memandangkan kebanyakan kata sasaran dalam ujian ialah perkataan yang sering digunakan dalam kehidupan seharian. Kiu (cth. isi tempat kosong) diberikan sekali-sekala apabila subjek terlupa atau tersalah guna perkataan lain untuk kata sasaran yang diingini.

Prosedur Pemarkahan Ujian & Pembubuhan Transkripsi Fonetik

Kesemua respons lisan subjek dalam ujian fonologi diberikan markah. Sebanyak satu markah (1%) diberikan untuk respons yang betul. Kosong markah (0%) untuk respons yang salah (contohnya, /r/→ [l] bagi perkataan /roti/). *Bahasa Melayu Standard* (Teoh, 1994; Nik Safiah, Farid, Hashim & Abdul Hamid, 2015) dijadikan garis dasar pemarkahan untuk menunjukkan darjah kepesongan penghasilan sebutan bahasa Melayu oleh penutur Cina daripada penutur asli bahasa Melayu. Bahasa Melayu Standard yang berasal daripada dialek Johor-Riau Melayu merupakan dialek unggul yang digunakan sebagai pegangan norma bahasa Melayu termasuk media massa dan sekolah di Malaysia (Teoh, 1994; Nik Safiah, Farid, Hashim & Abdul Hamid, 2015). Bahasa Melayu Standard berkongsi dengan bahasa Melayu baku dari pelbagai aspek terutamanya morfologi

dan sintaksis (Farid, 1980). Kaedah kajian ini sering digunakan dalam tinjauan ciri-ciri *Malaysian English* (ME), iaitu perbandingan sebutan ME oleh penutur tempatan termasuk Melayu dan Cina sering dibandingkan dengan Bahasa *Inggeris British Standard* (dikenali sebagai *Received Pronunciation- RP*) (Baskaran, 2006; Wee, 2004). Program edisi bunyi Goldwave digunakan untuk mengimbas dan mendengar kembali segmen data perakaman audio yang diinginkan dalam usaha untuk menjamin kejituan transkripsi fonetik.

Kebolehpercayaan Pemarkahan Ujian antara Penguji

Untuk memastikan data kajian ini mencapai tahap kebolehpercayaan yang tinggi, seorang ahli terapi pertuturan-bahasa Cina yang mahir dalam bahasa Melayu dan transkripsi IPA telah diminta untuk memberikan markah kepada ujian fonologi yang telah dijalankan dalam kajian utama berpandukan rakaman data audio subjek (10%). Peratus persetujuan pemarkahan ujian antara penguji pertama (penulis kedua) dan penguji kedua (ahli terapi pertuturan-bahasa) adalah tinggi (95% bagi konsonan dan 97% bagi vokal). Maka, dapatlah disimpulkan bahawa tahap kebolehpercayaan antara penguji atau pemarkahan ujian adalah tinggi dalam kajian ini.

Analisis

Kedua-dua jenis analisis kuantitatif dan analisis kualitatif data kajian telah dilaksanakan. Bagi analisis kuantitatif, oleh sebab data yang diperolehi memaparkan taburan yang homogenus dan normal, maka analisis statistik ANOVA satu hala telah diguna pakai untuk membandingkan ketepatan sebutan penutur merentasi ketiga-tiga kumpulan subjek: (1) Melayu-Melayu. (2) Cina-Melayu. (3) Cina-Cina.

Formula berikut telah digunakan untuk pengiraan peratus ketepatan sebutan konsonan:

- (1) Peratus ketepatan konsonan (PKK): Peratus konsonan disebut dengan betul dibahagikan dengan jumlah bilangan konsonan telah diuji.

Bagi dapatan analisis kualitatif pula, bentuk kesalahan dan variasi sebutan konsonan dan vokal Melayu subjek telah dikenal pasti berlandaskan perbandingan dengan bentuk sebutan penutur asli Melayu (rujuk juga bahagian Prosedur Pemarkahan Ujian & Pembubuhan Transkripsi Fonetik di atas).

HASIL KAJIAN

Dalam bahagian ini, hasil analisis kuantitatif dan kualitatif data ujian akan dihuraikan.

Analisis Kuantitatif

Jadual 2-5 mempamerkan min peratus ketepatan konsonan (PKK) bagi ketiga-tiga kumpulan secara keseluruhan dan berasingan serta berdasarkan kedudukan perkataan dan kaedah artikulasi.

Jadual 3 memaparkan perbandingan min PKK merentasi ketiga-tiga kumpulan. Hasil analisis statistik menunjukkan bahawa tidak terdapat perbezaan yang signifikan untuk min PKK merentasi ketiga-tiga kumpulan ($F(2, 87) = 1.136, p = 0.326$).

Jadual 4 menunjukkan hasil analisis statistik lanjutan terhadap min PKK mengikut kedudukan perkataan. Hasil analisis statistik menunjukkan bahawa terdapat perbezaan min PKK yang sangat signifikan hanya pada kedudukan akhir perkataan. Kumpulan Melayu-Melayu menunjukkan min PKK yang lebih tinggi daripada kumpulan Cina-Melayu dan Cina-Cina pada kedudukan akhir perkataan.

Jadual 5 menunjukkan hasil analisis statistik lanjutan terhadap min PKK mengikut kaedah artikulasi. Hasil analisis statistik menunjukkan bahawa walaupun terdapat perbezaan min PKK mengikut kaedah artikulasi merentasi ketiga-tiga kumpulan, namun, secara keseluruhan perbezaan tersebut adalah tidak signifikan melainkan afrikat.

Analisis Kualitatif

Jadual 6-7 mempersembahkan hasil analisis kualitatif dari segi bentuk sebutan konsonan dan variasi vokal Melayu yang dihasilkan oleh subjek.

Jadual 6-7 menunjukkan bahawa secara keseluruhan, penutur Cina melakukan lebih banyak kesalahan dari segi penghasilan konsonan berbanding dengan penghasilan vokal. Bentuk sebutan konsonan yang dipaparkan dalam Jadual 6 dianggap sebagai “salah” oleh sebab perkataan tersebut tidak disebut dengan cara sebegitu dalam bahasa Melayu standard. Namun, perlu ditekankan bahawa individu subjek penutur Cina diperhatikan sering menggunakan kedua-dua sebutan “betul” dan sebutan “salah” secara tidak konsisten dan/atau saling menggantikan. Misalnya, menghasilkan sebutan konsonan /p/ yang betul dalam perkataan tertentu

Jadual 2 Min peratus ketepatan konsonan (PKK) bagi ketiga-tiga kumpulan Melayu-Melayu, Cina-Melayu dan Cina-Cina.

Bunyi Sasaran	PKK (n = 90)
Konsonan (N = 111)	91.97%

Jadual 3 Perbandingan min peratus ketepatan konsonan (PKK) serta sisihan piawai merentasi ketiga-tiga kumpulan Melayu-Melayu, Cina-Melayu dan Cina-Cina.

Kumpulan	Melayu-Melayu (n = 30)	Cina-Melayu (n = 30)	Cina-Cina (n = 30)
PKK (N = 86)	83.17 (4.43)	82.93 (3.42)	84.30 (3.34)

Jadual 4 Perbandingan min peratus ketepatan konsonan (PKK) serta sisihan piawai mengikut kedudukan perkataan merentasi ketiga-tiga kumpulan Melayu-Melayu, Cina-Melayu dan Cina-Cina.

Kedudukan Kata	Melayu-Melayu (n = 30)	Cina-Melayu (n = 30)	Cina-Cina (n = 30)	Nilai P
Awal (N=37)	92.62 (4.11)	93.92 (3.19)	94.77 (2.20)	0.040
Tengah (N=51)	84.34 (5.56)	88.28 (5.52)	84.65 (6.25)	0.017
Akhir (N=23)	77.39 (5.57)	72.00 (4.56)	70.58 (5.16)	<0.001

Jadual 5 Perbandingan min peratus ketepatan konsonan (PKK) dan sisihan piawai mengikut kaedah artikulasi merentasi ketiga-tiga kumpulan Melayu-Melayu, Cina-Melayu dan Cina-Cina.

Konsonan	Melayu-Melayu (n = 30)	Cina-Melayu (n = 30)	Cina-Cina (n = 30)	Nilai P
Plosif (N=43)	97.36 (3.95)	98.06 (2.37)	97.62 (3.61)	0.721
Nasal (N=30)	100.00 (0.00)	99.78 (1.22)	99.22 (2.09)	0.090
Afrikat (N=5)	99.23 (3.19)	93.85 (5.50)	93.08 (4.21)	<0.001
Frikatif (N=13)	84.67 (14.56)	89.33 (11.43)	86.78 (10.88)	0.349
Sisian (N=5)	94.67 (9.00)	91.33 (11.37)	94.00 (9.32)	0.349
Getaran (N=9)	8.15 (17.49)	1.11 (4.47)	4.07 (11.85)	0.079
Separuh Vokal (N=6)	100(0.00)	100(0.00)	100(0.00)	---

Perbezaan adalah signifikan pada paras $p < 0.05$.

Perbezaan adalah sangat signifikan pada paras $p < 0.001$.

sahaja (cth. [p] bagi [piŋgan] pinggan, tetapi [p^h] bagi [p^hisau] pisau). Contoh kedua, menggunakan /p/ and /p^h/ secara saling tukar ganti untuk perkataan yang sama (cth. /piŋgan/ → [p^hiŋgan, piŋgan] pinggan). Gaya sebutan, situasi komunikasi dan kadar sebutan semuanya berpotensi menyumbang kepada penghasilan sebutan yang tidak konsisten dan saling tukar ganti. Berdasarkan Jadual 6, kesalahan konsonan boleh dirumuskan dalam tiga jenis proses fonologi yang utama: aspirasi, pengguguran konsonan akhir dan deviasi konsonan-r dan konsonan-ŋ. Implikasi dapatan ini akan dibincangkan dalam bahagian Perbincangan.

Jadual 7 menunjukkan bahawa secara umum, sama seperti penutur asli Melayu, penutur Cina menghasilkan variasi vokal dalam bahasa Melayu. Oleh sebab penghasilan variasi vokal ini juga diperhatikan pada penutur asli bahasa Melayu standard, maka bentuk sebutan yang dipaparkan dalam Jadual 7 dianggap sebagai “variasi” dan bukan “kesalahan”. Faktor pengaruh seperti sebutan bahasa baku dan/atau gaya sebutan diteliti dalam data kajian ini. Contoh pertama, penghasilan vokal [i] dan bukan vokal [e] untuk perkataan berikut: [kutʃeŋ] → [kutʃiŋ] (kucing) akibat pengaruh sebutan bahasa baku atau gaya penyebutan yang lebih teliti (berlawanan dengan gaya sebutan yang lebih kolokial). Contoh kedua, penghasilan urutan vokal [ui] dan bukan urutan vokal [ue] untuk perkataan berikut: [kueh] → [kuih] (kuih) akibat pengaruh sebutan bahasa baku atau gaya penyebutan yang teliti. Implikasi dapatan ini juga akan dibincangkan dalam bahagian Perbincangan.

PERBINCANGAN

Dalam bahagian ini, hasil analisis kuantitatif dan kualitatif data kajian akan dibincangkan berpandukan dua persoalan utama kajian ini.

1. Apakah penghasilan sebutan konsonan dan vokal Melayu oleh penutur Cina?

Secara keseluruhan, subjek melakukan lebih banyak kesalahan dari segi konsonan berbanding dengan vokal. Penemuan ini sejajar dengan pandangan fonetik, iaitu penghasilan konsonan melibatkan lebih banyak sekatan artikulasi, cth. pada bibir, gusi dan langit berbanding dengan penghasilan vokal yakni kaedah artikulasi yang lebih rumit. Walau bagaimanapun, disebabkan sekatan artikulasi yang kurang, penghasilan vokal membabitkan variasi yang luas antara individu penutur oleh sebab

Jadual 6 Contoh kesalahan sebutan konsonan bahasa Melayu yang dilakukan oleh penutur Cina.

Kaedah Artikulasi	Variasi Konsonan	Contoh (Perkataan)
Plosif	p → p ^h t → t ^h k → k ^h	pinggan → p ^h inggan (pinggan) tupai → t ^h upai (tupai) kaen → k ^h aen (kain) ikan → ik ^h an (ikan)
Nasal	deviasi - ŋ	nyanyi → ny ^h anyi (nyanyi)
Afrikat	tʃ → tʃ ^h	tʃawan → tʃ ^h awan (cawan) kutʃeŋ → kutʃ ^h eŋ (kucing)
Frikatif	h → ∅	rumah → .uma (rumah) kueh → kue (kueh)
Sisian	l → ∅	bakol → bako (bakul)
Getaran	deviasi - r r → ɹ r → ʀ r → l	roti → .oti (roti) roti → roti (roti) roti → loti (roti)
Separuh vokal	Tiada	

Jadual 7 Contoh variasi vokal yang dihasilkan oleh penutur Cina.

Vokal	Variasi vokal	Contoh (perkataan)
Monofong	e → e, i ɔ → ɔ, a o → o, ɔ	kutʃeŋ → kutʃeŋ, kutʃiŋ (kucing) buayɔ → buayɔ, buaya (buaya) roti → roti, rɔti (roti)
Diftong	Tiada	
Urutan Vokal	io → iu ue → ui ae → ae, ai ao → ao, au	tiop → tiop, tiup (tiup) kueh → kueh, kuih (kuih) kaen → kaen, kain (kain) laot → laot, laut (laut)
Separuh vokal	Tiada	

kebebasan masing-masing dari segi peletakan lidah yang lebih tinggi atau rendah dalam rongga mulut (Ladefoged & Disner, 2012).

Pengaruh bahasa baku Melayu, kesan leksikal dan gaya penyebutan dikesani dalam penghasilan vokal subjek. Walaupun variasi schwa-ə dianggap sebagai bahasa Melayu standard yang lebih representatif daripada bahasa baku Melayu (Zaharani, 1998), oleh sebab kesemua subjek telah terdedah kepada input bahasa baku pada zaman persekolahan malah daripada media massa dan masyarakat umum, maka penggunaan sebutan baku diteliti pada sesetengah subjek daripada ketiga-tiga kumpulan. Pengaruh bahasa baku paling ketara pada kedua-dua vokal [e, ə] pada suku kata akhir perkataan, [e] disebut sebagai [i]; dan [ə] disebut sebagai [a] (cth: [kutʃeŋ → kutʃiŋ] kucing; [buayə → buaya] buaya).

Sama seperti penutur Melayu, kesan leksikal ditemui pada penghasilan vokal subjek, contohnya, [məntega] mentega, apabila vokal akhir [a] sentiasa dikekalkan. Dalam bahasa Melayu standard, walaupun vokal [a] sentiasa disebut sebagai [ə] pada kedudukan akhir perkataan (Zaharani, 1998), namun, untuk perkataan tertentu cth. mentega, merdeka, sebutan baku [a] sentiasa dikekalkan.

Gaya sebutan yang lebih teliti atau yang cenderung kepada penyebutan secara ejaan (*spelling pronunciation*) diteliti pada penghasilan vokal subjek juga. Penelitian ini diperhatikan pada penutur asli bahasa Melayu standard juga (cth. [maen → main] main) (Yunus, 1980).

Beralih kepada ciri-ciri penghasilan konsonan oleh subjek pula, kesan pengaruh bahasa Mandarin dan Inggeris, kedudukan perkataan dan input bahasa diteliti memainkan peranan penting dalam penghasilan konsonan subjek. Antara ketujuh-tujuh kaedah artikulasi konsonan yang ditinjau, semi-vokal /w, j/ sahaja telah dihasilkan dengan cara yang betul. Bagi nasal /m, n, ɲ, ŋ/, terdapat dua orang subjek, satu daripada kumpulan Mandarin-Melayu dan satu daripada kumpulan Mandarin-Mandarin telah melakukan kesalahan deviasi-ɲ (penghasilan terpesong) apabila bunyi nasal tersebut didepankan sedikit ke daerah artikulasi antara -ɲ dan -n, pada kedudukan awal dan tengah perkataan [cth: ɲapi → ɲapi (nyanyi)]. Selain itu, tidak terdapat variasi atau kesalahan konsonan nasal lain. Subjek kumpulan Mandarin-Melayu dan Mandarin-Mandarin melakukan kesalahan terhadap nasal-ɲ mungkin disebabkan konsonan tersebut tidak wujud dalam kedua-dua bahasa Mandarin dan Inggeris yang mereka gunakan di rumah. Tambahan pula, konsonan nasal-ɲ bukanlah konsonan yang kerap digunakan dalam perkataan bahasa Melayu. Subjek

kumpulan Melayu-Melayu didapati menyebut nasal-ŋ dengan cara yang betul. Hal ini mungkin disebabkan oleh kesan pengaruh input fonologi yang lebih banyak (dan/atau lebih baik) pada zaman persekolahan, iaitu pendedahan kepada bahasa pengantar Melayu sejak zaman sekolah rendah. Kebanyakan pelajar dan guru di Sekolah Menengah Kebangsaan (SMK) terdiri daripada bangsa Melayu. Malah kesemua mata pelajaran telah diberikan dalam bahasa Melayu kecuali bahasa Inggeris. Kualiti dan kuantiti input bahasa (fonologi) yang lebih baik dan banyak telah menyumbang kepada penghasilan nasal-ŋ yang lebih tepat buat kelompok subjek ini.

Kesalahan penghasilan konsonan getaran-r yang lazim ditemui pada penutur Cina turut diperhatikan pada subjek daripada ketiga-tiga kumpulan dalam kajian ini. Antara kesalahan yang subjek lakukan ialah kesalahan deviasi-r, iaitu konsonan-r digantikan dengan konsonan lain [r] → [ɹ, ɾ, l] (cth. [roti ɹoti, roti, loti] roti). Konsonan getaran-r sering disebut sebagai konsonan frikatif velar bersuara [ɣ] dalam kalangan penutur Melayu (Yunus, 1980). Namun, [ɣ] tidak digunakan oleh subjek dalam konteks ini. Sistem fonologi Mandarin dan dialek Cina jelas mempengaruhi penghasilan konsonan getaran-r dalam bahasa Melayu. Konsonan getaran-r tidak wujud dalam fonologi Mandarin dan dialek Cina Selatan (cth. Kantonis, Hokkien) (So, 2006). Penghasilan konsonan aproksiman retrofleks-ɻ Mandarin banyak dipengaruhi oleh fonologi dialek Cina Selatan (Yao, 1999; Yew, 1999). Konsonan aproksiman retrofleks-ɻ sering disebut sebagai pos-alveolar apikal (hujung lidah) [ɻ] oleh penutur berdialek Cina Selatan (Lee & Zee, 2003).

Satu kesalahan konsonan yang ketara diperhatikan dalam kalangan subjek daripada ketiga-tiga kumpulan ialah aspirasi plosif tidak bersuara pada kedudukan awal dan tengah perkataan [p, t, k] → [p^h, t^h, k^h] (cth. [pingan → p^hingan] pinggan; [tupai → t^hupai] tupai; [ikan → ik^han] ikan). Pengaruh kedua-dua fonologi Mandarin (atau dialek Cina seperti Kantonis) dan Inggeris amatlah ketara di sini. Dalam fonologi Mandarin (atau dialek Cina) ketiga-tiga plosif ini diaspirasikan lebih kuat lagi daripada Inggeris (Zhu, 2006). Malah, plosif merupakan konsonan yang kerap digunakan dalam bahasa Mandarin dan dialek Cina. Oleh itu, tidak hairanlah kesan pengaruh input Mandarin atau dialek Cina yang agak kuat sehingga beberapa orang subjek daripada kumpulan Melayu-Melayu juga melakukan kesalahan aspirasi plosif ini.

Kesan pengaruh fonologi Mandarin dan Inggeris terhadap penghasilan fonologi Melayu yang tersebut di atas turut diperhatikan pada penyebutan bunyi afrikat tidak bersuara-tf. Beberapa orang subjek daripada kumpulan Mandarin-Mandarin telah menyebut afrikat-tf dengan aspirasi yang kuat pada kedudukan awal perkataan (cth. [tʃawan → tʃ^hawan] cawan). Hanya dua orang subjek daripada kumpulan Melayu-Melayu telah melakukan kesalahan yang sama pada kedudukan tengah perkataan (cth. [kutʃeŋ → kutʃ^heŋ] kucing). Kesalahan afrikat ini merupakan satu-satunya kesalahan yang menampakkan perbezaan statistik yang signifikan merentasi ketiga-tiga kumpulan penutur berdasarkan analisis kaedah artikulasi konsonan. Secara keseluruhan, kumpulan Mandarin-Mandarin jauh lebih banyak melakukan kesalahan [tʃ → tʃ^h] berbanding dengan dua kumpulan penutur yang lain (Melayu-Melayu dan Mandarin-Melayu).

Satu lagi kesalahan konsonan yang diperhatikan dalam kajian ini ialah pengguguran konsonan akhir frikatif -h dan sisian-l (cth. [rumah → .uma] rumah; [bakol → bako] bakul). Pengaruh ciri bahasa Mandarin amatlah menonjol. Dalam bahasa Mandarin, hanya terdapat dua konsonan akhir, iaitu konsonan nasal-n and -ŋ. Oleh itu, penutur Cina sering kali menggugurkan konsonan akhir dalam bahasa yang diperoleh atau dipelajari termasuk bahasa Inggeris (Lim, 2010; Lim, Wells & Howard, 2015). Penutur Melayu juga diperhatikan menggugurkan konsonan akhir dalam bahasa Inggeris (Alias, 1995; Jassem, 1994), namun mereka mengekalkan konsonan akhir-h dan -l dalam bahasa Melayu, bahasa ibunda mereka. Kesan bahasa dominan jelas memainkan peranan penting dalam penguasaan fonologi seseorang. Kesalahan pengguguran konsonan akhir-h dan -l merupakan satu-satunya kesalahan yang membawa perbezaan statistik yang signifikan merentasi kumpulan berlandaskan analisis kedudukan perkataan. Subjek kumpulan Melayu-Melayu telah menampakkan kekuatan dari segi pengekalan kedua-dua konsonan-h dan -l pada akhir perkataan berbanding dengan kumpulan Mandarin-Melayu dan Mandarin-Mandarin, mungkin kerana pendedahan input pada zaman persekolahan.

Secara kesimpulan, subjek telah melakukan beberapa kesalahan konsonan dan variasi vokal. Kesalahan konsonan subjek dapat dirumuskan dalam beberapa proses fonologi: (1) Deviasi (kepesongan) penghasilan konsonan nasal-ŋ dan konsonan getaran-r; (2) aspirasi konsonan plosif tidak bersuara-p, -t, -k dan konsonan afrikat tidak bersuara-tʃ; (3) pengguguran konsonan akhir frikatif-h dan sisian-l. Variasi vokal pula

dapat dirumuskan dalam proses variasi vokal akhir [e →i] dan [ə →a] apabila kedua-dua vokal Melayu standard dan vokal baku Melayu telah digunakan.

2. Adakah penghasilan sebutan konsonan dan vokal bahasa Melayu oleh penutur Cina yang berasal daripada tiga bentuk sistem persekolahan (Melayu-Melayu, Mandarin-Melayu & Mandarin-Mandarin) menampakkan perbezaan yang signifikan?

Hasil analisis statistik hanya dilaksanakan pada penghasilan sebutan konsonan kerana subjek tidak mempersembahkan kesalahan vokal yang ketara. Hasil analisis statistik menunjukkan bahawa walaupun terdapat perbezaan dari segi pencapaian min peratus ketepatan konsonan (PKK) bagi ketiga-tiga kumpulan Melayu-Melayu, Mandarin-Melayu dan Mandarin-Mandarin, perbezaan tersebut hanyalah signifikan setakat: (1) Konsonan afrikat berdasarkan kaedah artikulasi; dan (2) kedudukan akhir perkataan berdasarkan ketiga-tiga kedudukan awal, tengah dan akhir perkataan.

Dapatan analisis kuantitatif ini menunjukkan bahawa kekuatan kumpulan Melayu-Melayu dari segi penghasilan sebutan yang tepat bagi konsonan afrikat awal-tʃ dan konsonan akhir-h dan konsonan akhir-l. Kumpulan Mandarin-Mandarin menampakkan kelemahan dari segi penghasilan afrikat awal-tʃ dan penghasilan konsonan akhir-h dan konsonan akhir-l.

KESIMPULAN DAN IMPLIKASI

Kajian ini telah memaparkan variasi penghasilan konsonan dan vokal Melayu oleh penutur dewasa Cina di rantau Malaysia. Variasi tersebut membabitkan beberapa proses fonologi utama, iaitu (1) Deviasi (penghasilan terpesong) konsonan nasal-ŋ dan konsonan getaran-r; (2) aspirasi konsonan plosif tidak bersuara-p, -t, -k dan konsonan afrikat tidak bersuara-tʃ; dan, (3) pengguguran konsonan akhir frikatif-h dan konsonan sisian-l. Variasi vokal pula wujud akibat penggunaan vokal Melayu standard dan vokal baku Melayu seperti [e →i] dan [ə →a].

Secara umumnya, hasil analisis statistik menunjukkan bahawa penutur Cina yang berasal daripada sekolah berbahasa pengantar Melayu pada peringkat persekolahan rendah dan menengah (kumpulan Melayu-Melayu) memperlihatkan kekuatan dari segi penghasilan konsonan akhir-h

dan -l serta konsonan awal-tʃ berbanding dengan penutur Cina yang berasal daripada sekolah berbahasa pengantar Mandarin pada peringkat persekolahan rendah atau/dan menengah (kumpulan Mandarin-Melayu dan Mandarin-Mandarin). Terdapat juga bukti berdasarkan hasil analisis kualitatif yang menunjukkan bahawa penutur Cina yang berasal daripada sekolah berbahasa pengantar Melayu tersebut menampakkan kelebihan dari segi penghasilan konsonan nasal-ŋ. Kelebihan ini telah menyokong pengaruh input bahasa (pengantar) Melayu dalam kemahiran fonologi Melayu terhadap penutur Cina. Malah, kelebihan ini menunjukkan bahawa potensi penggunaan bentuk penghasilan konsonan akhir-h dan -l serta konsonan awal-tʃ sebagai penanda linguistik bagi membezakan kedua-dua kelompok penutur Cina yang berasal daripada sekolah berbahasa pengantar Melayu dan Mandarin. Maklumat penanda linguistik ini memberi manfaat kepada para profesional seperti ahli terapi pertuturan-bahasa dalam diagnosis pesakit di klinik terapi pertuturan-bahasa.

Walau bagaimanapun, selain faktor pengaruh input (bahasa pengantar sekolah), faktor lain seperti bahasa dominan, bahasa ibunda Mandarin dan dialek Cina Selatan (cth. Kontonis, Hokkien), bahasa Inggeris, kedudukan perkataan dan gaya sebutan kesemuanya juga menyumbang kepada variasi penghasilan sebutan konsonan dan vokal Melayu dalam kalangan penutur dewasa Cina. Kedua-dua sebutan yang betul dan salah dalam bahasa Melayu sering kali diperhatikan dalam penghasilan konsonan dan vokal penutur Cina oleh faktor seperti: gaya sebutan yang berubah-ubah mengikut situasi formal dan tidak formal, kadar pertuturan yang cepat atau lambat, cara sebutan yang cermat atau kolokial. Dapatan kajian ini juga memberikan manfaat kepada para guru bahasa, ahli linguistik dan siswa dalam konteks pengajaran, pembelajaran dan penyelidikan.

Subjek penutur dewasa Cina dalam kajian ini terdiri daripada kelompok yang sangat heterogenus. Oleh sebab kekangan dari segi masa dan tenaga, item ujian dalam ujian fonologi Melayu yang dibentuk dalam kajian ini adalah terhad. Usaha untuk memanjangkan ujian fonologi Melayu misalnya dengan menggunakan lebih banyak item untuk menguji konsonan nasal-ŋ amatlah dialu-alukan.

RUJUKAN

- Abdul Aziz Mohd. Sharif. (1988). Fonetik bahasa Melayu dan kata-kata pinjaman: perbezaan ortografi dan sebutan. Farid Onn (ed.). *Bunga rampai fonologi bahasa Melayu*. Petaling Jaya: Penerbit Fajar Bakti Sdn. Bhd.
- Alias Abdul Ghani. (1995). *Variability in interlanguage phonology of Malaysian Learners of English* (Tesis PhD). Leeds University.
- Ang, L.-H. (1992). *Strategi komunikasi orang-orang Cina dalam Bahasa Malaysia* (Tesis Sarjana muda). Universiti Malaya.
- Baskaran, L., 2004. Malaysian English phonology, morphology and syntax. Kortmann, B. & Schneider, E.W. (ed.). *The handbook of varieties of English*. Volume 1. Germany: Mouton de Gruyter.
- Baskaran, L. (2006). *A Malaysian English premier: aspects of Malaysian English features*. Kuala Lumpur: University of Malaya Press.
- De Houwer, A. (2009). *Bilingual First Language Acquisition*. Bristol: Multilingual Matters.
- Farid Onn. (1980). *Aspects of Malay phonology and morphology: A generative approach*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Halimah & Noor Aina Dani. (2002). Kemahiran berbahasa Melayu pelajar-pelajar Cina di kawasan bandar. Prosiding Persidangan Antarabangsa Pengajian Melayu Beijing Ke-2, Jilid 2: Komunikasi, Bahasa, Sastera, Komunikasi Dan Media, 8-15 Oktober 2002, Beijing, China. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa & Pustaka.
- Jassem, Z. A. (1994). *Malaysian English: A Sociolinguistic and TESL/TEFL perspective*. Kuala Lumpur: Pustaka Antara.
- Ladefoged, P. & Disner, S. F. (2012). *Vowels and consonants*. (ed. ketiga). UK: Wiley-Blackwell.
- Lee, W.-S. & Zee, D. (2003). Standard Chinese (Beijing). *Journal of the International Phonetic Association* 33:1, 109-112.
- Lim, H.-W., Wells, B. & Howard, S. (2015). Rate of multilingual phonological acquisition: Evidence from a cross-sectional study of English-Mandarin-Malay. *Clinical Linguistics & Phonetics* 29(11), 793-811.
- Nik Safiah, Farid Onn, Hashim Musa & Abdul Hamid Mahmood. (2015). *Tatabahasa Dewan* (ed. ketiga). Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Norizan Hashim. (1995). *Masalah penguasaan bahasa Melayu di kalangan pelajar Cina di Sekolah Rendah Jenis Kebangsaan: satu tinjauan psikolinguistik*. (Tesis Sarjana Muda Sastera). Universiti Malaya.
- So, L. K. H., 2006. Cantonese phonological development: normal and disordered. Zhu, H. & Dodd, B. (ed.). *Phonological Development and Disorders in Children: A Multilingual Perspective*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.

- Teoh, B.-S. (1994). *The sound system of Malay revisited*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Wee, L. (2004). Singapore English: phonology. Kortmann, B. & Schneider, E. W. (ed.). *The Handbook of Varieties of English* (Volume 1). Germany: Mouton de Gruyter.
- Yang, H.-Y. & Zhu, H. (2010). The phonological development of a trilingual child: facts and factors. *International Journal of Bilingualism* 14(1), 105-126.
- Yao, C.-F. (1999). *Salient Features of Malaysian Mandarin by Cantonese Speakers*. (Tesis Sarjana muda tidak diterbitkan). National University of Singapore.
- Yew, H.-T. (1999). *Salient Features of Malaysian Mandarin by Hokkien Speakers*. (Tesis Sarjana muda tidak diterbitkan), National University of Singapore.
- Yunus Maris. (1980). *The Malay Sound System*. Kuala Lumpur: Penerbit Fajar Bakti Sdn Bhd.
- Zaharani Ahmad. (1998). *Phonology and morphology interface in Malay: An optimality theoretic account*. PhD thesis University of Essex.
- Zhu, H. (2006). "The normal and disordered phonology of Putonghua (Modern Standard Chinese)-speaking children" dlm. Zhu, H. & Dodd, B. (ed.). *Phonological development and disorders in children: A multilingual perspective*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.

Diperoleh (*received*): 4 April 2017

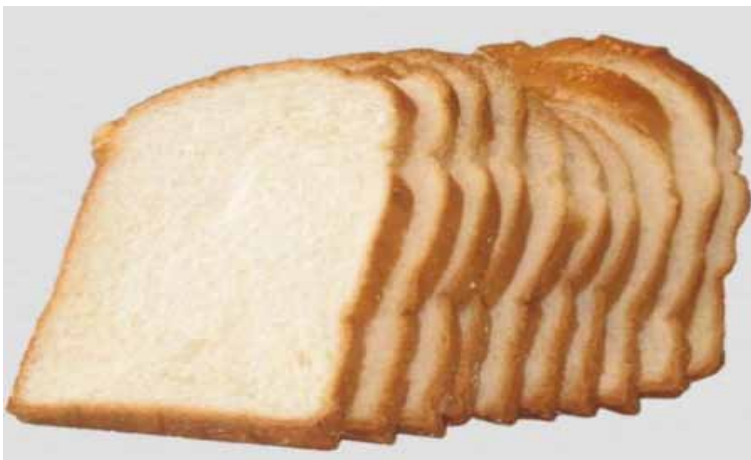
Diterima (*accepted*): 15 Mei 2017

LAMPIRAN

Lampiran 1 Contoh kata sasaran untuk sebahagian daripada borang pemarkahan ujian fonologi Melayu.

Kata Sasaran	IPA	Awal	Tengah	Akhir	Vokal
1. Kain	kaen	k ( )	-	n ( )	ae ( )
2. roti	roti	r ( )	t ( )	-	o ( ) i ( )
3. susu	susu	s ( )	s ( )	-	u ( ) u ( )
4. pisau	pisau	p ( )	s ( )	-	i ( ) au ( )
5. nenas	nənas	n ( )	n ( )	s ( )	ə ( ) a ( )
6. nyamuk	ɲamək	ɲ ( )	m ( )	ʔ ( )	a ( ) ə ( )
7. rumah	rumah	r ( )	m ( )	h ( )	u ( ) a ( )
8. kerusi	kərusi	k ( )	r ( ) s ( )	-	ə ( ) u ( ) i ( )
9. keretapi	kəretapi	r ( )	r ( ) t ( ) p ( )	-	ə ( ) e ( ) a ( ) i ( )

Lampiran 2 Contoh gambar ujian fonologi Melayu.

Lampiran 3a taburan kekerapan konsonan dan vokal sasaran pada awal, tengah dan akhir perkataan dalam ujian fonologi Melayu.

Konsonan	Awal	Tengah	Akhir	Jumlah
Plosif				
1. p	3	3	2	8
2. b	2	1	1	4
3. t	5	7	2	14
4. d	2	1	-	3
5. k	5	4	-	9
6. k	1	3	-	4
7. ?	-	-	1	1
Jumlah	18	19	6	43
Frikatif				
8. s	2	4	1	7
9. h	3	1	2	6
Jumlah	5	5	3	13
Afrikat				
10. dʒ	1	2	-	3
11. tʃ	1	1	-	2
Jumlah	2	3	-	5
Getaran				
12. r	3	5	1	9
Jumlah	3	5	1	9
Sisian				
13. l	1	3	1	5
Jumlah	1	3	1	5
Sengau				
14. m	3	3	3	9
15. n	1	5	6	12
16. ŋ	2	1	-	3

Samb. Lampiran 3a

Konsonan	Awal	Tengah	Akhir	Jumlah
17. ŋ	0	3	3	6
Jumlah	6	12	12	30
Separuh Vokal				
18. w	1	1	-	2
19. j	1	3	-	4
Jumlah	2	4	-	6
Jumlah Keseluruhan	37	51	23	111

Lampiran 3b Taburan kekerapan konsonan dan vokal sasaran pada awal, tengah dan akhir perkataan dalam ujian fonologi Melayu.

Vokal	Awal	Tengah	Akhir	Jumlah	
Monoftong					
Tinggi	1. i	2	5	5	12
	2. u	1	5	1	7
Separuh Tinggi	3. e	0	5	0	5
Separuh Rendah	4. ə	0	4	6	10
	5. o	0	3	1	4
Rendah	6. a	4	1	0	5
Jumlah		7	23	13	43
Diftong	7.ai	0	0	1	1
	8.au	0	0	1	1
Jumlah		0	0	2	2
Urutan Vokal	9. ia	0	1	0	1
	10. iə	0	0	1	1
	11. io	0	1	0	1
	12. au	0	1	1	1
	13. ae	1	1	0	2
	14. ua	0	1	0	1
	15. ue	0	1	0	1
	16. uə	0	1	0	1
Jumlah		1	7	2	10
Jumlah Keseluruhan		8	30	17	55